

Datació per C14 de l'esquelet femení de la Timba del Barenys

Valerià Romero¹ / Josep M. Miró²

Introducció

Diversos indicis de caràcter arqueològic ens confirmen que la conca d'un antic riu —que indentifiquem com la riera de Maspujols—, va ser totalment colonitzada a l'època Neolítica. En aquest sentit i fixant-nos en un dels seus jaciments arqueològics a judici nostre el més ric i representatiu de la zona, el vàrem qualificar en una primera anàlisi, com un "taller de sílex de superfície", segons la denominació que per aquest tipus d'estacions a l'aire lliure va establir el Dr. Vilaseca.

Les continuades prospeccions en el jaciment de la Timba del Barenys, ens va permetre acumular una important quantitat de materials arqueològics, a través dels quals poguérem identificar una de les primeres comunitats sedentàries del Neolític establertes al Baix Camp. Per primera vegada teníem localitzada a la zona una comunitat Neolítica, establerta de manera permanent en un lloc a l'aire lliure, és a dir, que no es desplaça de manera continuada ni trashumant en aquella fase d'estudi. Des de l'any 1974, en diverses ocasions i a través dels mitjans de difusió, hem publicat dades cada cop més precises, que ens acosten al coneixement cronològic i humà de la població prehistòrica que va viure a la Timba del Barenys en època Neolítica (VI-III mil.lenis aC).

Insistint periòdicament a cada moviment de les terres de conreu per si apareixen indicis arqueològics, aquests van aparèixer a la tardor de 1980, en què localitzàrem la primera estructura d'habitació, publicada pel CERAP amb el títol de "Poblat Neolític de cabanes".

El descobriment d'aquella primera estructura d'habitació, consistent en un fons de cabanes, proporcionà la troballa en el seu interior de tres enterrament humans, els quals corresponien a una dona, de 26 o 30 anys i, al seu costat, seguint la forma d'estructura circular, els esquelets de dos nens de poca edat, un dels quals deuria ser el portador d'un idol d'os cruciforme que es trobava vora el seu crani —cosa que ens fa suposar que el deuria dur penjat al coll. No ens estendrem, en l'explicació de l'abundància de restes d'aixovar, localitzat en aquella primera estructura d'habitació, però sí que cal esmentar que tot seguit, vàrem excavar dos fons nous de cabanes —amb equip amb el Dr. Maluquer de Motes i diversos arqueòlegs de la Universitat de Barcelona—,

entre els anys de 1980 a 1983 i dels quals encara esperem un estudi definitiu (V.R.).

La cronologia

1. Cronologia relativa.

L'estudi arqueològic comparatiu de la indústria lítica ha demostrat la semblança de l'estructura tecno-tipològica de la Timba del Barenys amb la descrita pels jaciments del Neolític Antic Peninsular com Cova de l'Or, Cova de la Sarsa i especialment amb el neolític postcardial de les Guixeres de Viladí, que pot situar-se *grasso modo* en la segona meitat del V mil.lenni BC.

Com aixovar de l'enterrament múltiple que reutilitzava una sitja va aparèixer una placa cruciforme biperforada en os de difícil interpretació funcional (botó, penjoll "idol"?). Si és catalogada com a "idol cruciforme", entroncant-la amb els "ídols" del sud peninsular —paralelisme força agoserrat segons el nostre parer— caldria atribuir una cronologia un xic més avançada a la Timba del Barenys (2^a 1/2 del IV mil.leni BC).

La reduïda mostra ceràmica impossibilita l'aplicació de mètodes estadístics comparatius, però tant la morfologia dels recipients com la seva decoració ens remet a les fases avançades del neolític antic. Així, hem de considerar significativament l'absència de la decoració impresa cardial, mentre que la dominància de les decoracions incises i plàstiques és típica dels horitzons epicardials. La presència esporàdica de pedallases amb un acabament de les superfícies respatllat o pentinat és un fet nou en el neolític de les contrades meridionals de Catalunya. Conjunts de ceràmiques respatllades han estat ben individualitzats en la Catalunya Central (comarques del Penedès, Vallès, Barcelonès), però també en els darrers anys s'ha identificat en el País Valencià una darrera fase del primer neolític (Neolític IC) caracteritzada pel predomini de les ceràmiques pentinades i que es situen en la forquilla cronològica del 3700-3400 bc (aprox. 4500-4000 BC).

Per tant, les restes ceràmiques i lítiques ens porten a situar la cronologia de l'habitació a l'aire lliure de la Timba del Barenys entorn la segona meitat del V mil.leni BC i podria posar-se en relació amb els jaciments de la fase Epicardial final i Postcardial del Neolític Català.

2. Cronologia absoluta³

Dels fons del Museu de Riudoms vam seleccionar dues mostres de la Timba del

Barenys. Una d'ossos humans de l'estructura núm 1 —on recordem que s'exhumaren les restes de tres individus i la placa cruciforme en os biperforada— i una segona, de carbons de l'estructura núm 7. Totes dues provinents de les primeres excavacions realitzades pel Sr. V. Romero.

Malauradament, la mostra de carbons de l'estructura núm 7 va resultar actual. En canvi la mostra d'ossos humans de l'estructura núm 1 va donar el resultat següent:

T.B. estructura núm 1 (ossos humans) UBAR-299: 5240 ± 160 BP (3290 bc) (4370-3702 BC -95,4%)

Per tant i com a corol·lari, la datació de C14 de l'esquelet femení de la Timba del Barenys harmonitza perfectament amb les inferències cronològiques que ens ofereix l'estudi del material lític i ceràmic. **Podem situar cronològicament l'important assentament neolític de la Timba del Barenys en l'etapa del Neolític Antic Final Postcardial (4500/4600 a 4200/4000 BC)**, però que en alguns aspectes avança trets culturals característics del Neolític Mitjà (4000-3500 BC).

En tot cas, cal insistir en la necessitat de noves datacions dels jaciments del Camp de Tarragona donat que aquesta és, de moment, *la primera i única datació radiocarbomètrica neolítica a les nostres contrades*, fet que demostra de forma feaent la manca de recerca prehistòrica i especialment d'excavacions arqueològiques sistemàtiques, car a la resta de Catalunya tenim fins ara documentades més de setanta datacions del període neolític. És peremptori que les Institucions adients prenguin consciència del retard, potser ja crònic, de la recerca prehistòrica a les contrades Camp-tarragonines respecte a d'altres regions de Catalunya i de la resta de l'Estat. (J.M.M.)

NOTES

- 1.- CERAP
- 2.- Universitat Rovira i Virgili
- 3.- Volem donar les gràcies al Museu de Riudoms per cedir dues mostres per datacions de C14, les quals foren subvencionades pel Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. També volem agrair la bona disponibilitat dels Dr. J. Mestres del Laboratori de Datació per C14 de la U.B.